

Lausuntopyyntö: Työryhmän mietintö ulosottosääntelyn uudistamisesta

Johdanto

Oikeusministeriö pyytää lausuntoanne ulosottosääntelyn uudistamista koskevasta työryhmän mietinnöstä. Lisäksi lausuntoa pyydetään työryhmän mietinnön liitteenä olevasta varojen kohdentamista koskevasta muistiosta sekä oikeusministeriössä laaditusta vapaakuukausia koskevasta muistiosta.

Työryhmä esittää muutettavaksi velallisen tuloista ulosmitattavaa määrää koskevat ulosottokaaren 4 luvun säännökset sekä muita pienempiä muutoksia ulosottokaareen. Lisäksi työryhmä esittää muutoksia sosiaaliturvaetuuksien sekä henki- ja eläkevakuutusten ulosmittaukseen.

Tausta

Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaan tulojen ulosmittausta yksinkertaistetaan ja varojen kohdentamista ja muutostarpeita ulosottomenettelyssä selvitetään. Oikeusministeriö asetti 12.1.2024 hallitusohjelmakirjauksen toteuttamiseksi työryhmän valmistelevaan ehdotuksen ulosottosääntelyn kehittämiseksi sekä seurantaryhmän seuraamaan ja arvioimaan työryhmän työtä. Ryhmien toimikausi päättyi 31.1.2025.

Tavoitteet

Työryhmän tehtävänä on ollut laatia ehdotus tulojen ulosmittausta koskevien ulosottokaaren säännösten uudistamiseksi. Tavoitteena uudistamisessa on, että ulosmittauksen laskentasäännöt olisivat nykyistä yksinkertaisemmat ja johdonmukaisemmat eri tulotasoilla. Sosiaaliturvaetuuksien osalta työryhmän tavoitteena on ollut yksinkertaistaa ja selkeyttää niiden ulosmittausta koskevaa sääntelyä. Tarkoituksena on ollut myös varmistaa, ettei erilaisia etuuksia saavia velallisia kohdella ulosotossa eri tavoin ilman perusteltua syytä. Lisäksi työryhmän tehtävänä ja tavoitteena on ollut laatia ehdotukset muista työryhmän tarpeelliseksi havaitsemista ulosottokaaren uudistuksista.

Lainsäädäntöön tehtävien muutosten valmistelua on tarkoitus jatkaa oikeusministeriössä.

Oikeusministeri **Leena Meri** päättää jatkovalmistelun linjauksista tarkemmin lausuntopalautteen käsittelyn jälkeen. Jatkovalmistelussa on tarkoitus käsitellä tarkemmin ainakin tulon ulosmittauksesta annettavia vapaakuukausia sekä varojen kohdentamista saatavan osille.

Vastausohjeet vastaanottajille

Kuka tahansa voi antaa lausunnon.

Lausunto pyydetään ensisijaisesti antamaan vastaamalla lausuntopyyntöön lausuntopalvelun kautta. Ohjeet palveluun rekisteröitymiseksi ja palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelun sivulta Ohjeet > Käyttöohjeet (käyttäjätuki: lausuntopalvelu.om(at)gov.fi). Ministeriöiden tulee lisäksi tallentaa lausuntopalvelussa antamansa lausunto VAHVA-asianhallintajärjestelmään asialle VN/26600/2023.

Jos lausuntoa ei ole mahdollista antaa lausuntopalvelussa, lausunto voidaan vaihtoehtoisesti toimittaa ministeriön kirjaamoon sähköpostilla osoitteeseen kirjaamo.om@gov.fi tai postitse osoitteeseen Oikeusministeriö, PL 25, 00023 VALTIONEUVOSTO. Kirjaamoon toimitetussa lausunnossa pyydetään mainitsemaan asianumero VN/26600/2023. Lisäksi kirjaamoon toimitettu lausunto pyydetään lähettämään esimerkiksi sähköpostin liitetiedostona Word- tai PDF-muodossa, jotta lausuntoasiakirja ei sisällä tarpeettomia henkilötietoja, kuten yksityishenkilön sähköpostiosoitetta.

Kaikki annetut lausunnot ovat lähtökohtaisesti julkisia viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) mukaisesti. Lausunnot julkaistaan hankkeen julkisilla hankesivuilla (valtioneuvosto.fi/hankkeet, tunnus OM155:00/2023). Yksityishenkilön lausunto julkaistaan kuitenkin hankesivuilla tietosuojasyistä ainoastaan, jos henkilö tätä kirjallisesti pyytää esimerkiksi lausuntonsa yhteydessä tai sen saateviestissä.

Lisäksi kaikki lausuntopalvelussa annetut lausunnot, mukaan lukien yksityishenkilöiden lausunnot, ovat automaattisesti kaikkien nähtävissä lausuntopalvelussa. Ministeriö ei julkaise kirjaamoon toimitettuja lausuntoja lausuntopalvelussa.

Lausunnossa ei tule ilmoittaa tarpeettomia henkilötietoja. Vaikka yksityishenkilön kirjaamoon toimittamaa lausuntoa ei julkaistaisi verkossa, lausunto on ministeriöltä kaikkien saatavissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaisesti.

Aikataulu

Lausunto pyydetään antamaan viimeistään 29.8.2025.

Valmistelijat

Hallitusneuvos Anu Vahtola, anu.vahtola@gov.fi, puh: 02951 50226 (17.7.-1.8.2025 ja 11.8.2025 lähtien)
Hallitusneuvos Merja Muilu, merja.muilu@gov.fi, puh: 02951 50200 (23.6.2025 - 16.7.2025 ja 4.8.- 8.8.2025)

Linkit

<https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM155:00/2023> - Hankesivu

<https://oikeusministerio.fi/sv/projekt?tunnus=OM155:00/2023> - Statsrådets projektportal

Liitteet:

[Ulosottosääntelyn kehittäminen. Työryhmän mietintö.pdf](#)

[Oikeusministeriön muistio vapaakuukausista.pdf](#)

Jakelu:

Akava ry
eduskunnan oikeusasiamies
Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry
Finanssiala ry
Helsingin yliopisto/professori Tuula Linna
Insolvenssioikeudellinen yhdistys ry
Kansaneläkelaitos
Keskuskauppakamari
Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Kuluttajaliitto ry
Lapin yliopisto/ylöpistolehtori Anssi Kärki
Luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat ry
Oikeushallinnon henkilökunta OHK ry
Oikeushallinnon toimihenkilöt JHL ry
Oikeushallinnon toimihenkilöt JHL ry
Oikeuspalveluvirasto
Oikeusrekisterikeskus
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
STTK ry
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
Suomen Asianajajaliitto
Suomen Kihlakunnanvoudit ry
Suomen Kuntaliitto ry
Suomen Lakimiesliitto ry

Suomen Pankki
Suomen Perimistoimistojen Liitto ry
Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry
Suomen tuomariliitto ry
Suomen Ulosottoylitarkastajat ja- tarkastajat ry
Suomen velalliset ry
Suomen Yrittäjät ry
Takuusäätiö sr.
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)
Tuomiosituinvirasto
Työ- ja elinkeinoministeriö
Työeläkevakuuttajat TELA ry
Työttömien Keskusjärjestö ry
Ulosottolaitos
Ulosottomiehet ry
Valtiokonttori
Valtioneuvoston oikeuskansleri
Valtiovarainministeriö
Verohallinto

Tulojen ulosmittaus

Mietinnössä ehdotetaan uudistettavaksi palkasta ulosmitattavaa määrää koskevat ulosottokaaren 4 luvun 48 - 54 §:t. Näissä pykälissä säädetään palkan ulosmittauksen suojaosuudesta, palkasta ulosmitattavan määrän laskentasäännöistä, helpotuksista palkan ulosmittaukseen sekä palkasta ulosmitattavasta määrästä silloin, kun velalliselta peritään jatkuvasti erääntyvää elatusapua. Lisäksi mietinnössä ehdotetaan lisättäväksi 4 lukuun uusi 49 a §, jossa säädettäisiin palkan ulosmittaamisesta silloin, kun velallinen saa palkkaa määräajoin useammalta kuin yhdeltä maksajalta. Muutettavaksi ehdotettavia säännöksiä sovelletaan palkan ulosmittauksen lisäksi esimerkiksi silloin, kun ulosmittauksen kohteena on velalliselle kuuluva eläke tai palkan sijaan maksettava sosiaaliturvaetus.

Työryhmä ehdottaa tulojen ulosmittauksessa huomioitavan suojaosuuden säilyttämistä velallisen itsensä osalta takuueläkkeen tasolla. Sekä määräajoin että muun kuin määräajoin maksettavan palkan ulosmittauksen laskentasäännöt ehdotetaan muutettaviksi. Vapaakuukausien perusteita ja määrää koskevat säännökset ehdotetaan kumottaviksi. Sen sijaan ulosmittauksen laskentasäännöt mitoitettaisiin työryhmän ehdotuksessa siten, että niissä on huomioitu vapaakuukausien poistaminen. Velallisen yksilölliset olosuhteet otettaisiin mietinnössä ehdotetussa mallissa huomioon rajoittamalla tarvittaessa ulosmittauksen määrää. Vaihtoehtoisesti työryhmä on käsitellyt mahdollisuutta säilyttää osittain velalliselle viran puolesta myönnettävät vapaakuukaudet. Tämän työryhmän mietinnössä esitetyn vaihtoehtoisen mallin alustavia vaikutuksia on arvioitu erillisessä oikeusministeriön muistiossa, josta pyydetään myös lausuntoja.

Lausuntonne yleisesti tulojen ulosmittausta koskevista muutosehdotuksista.

Lausuntonne ehdotuksesta säilyttää velallisen suojaosuus takuueläkkeen tasolla (ehdotettu muutos ulosottokaaren 4 luvun 48 §:ään).

Lausuntonne ehdotetuista ulosmittauksen määrän laskentasäännöistä (ehdotetut muutokset 4 luvun 49 ja 50 §:ään sekä ehdotettu uusi 49 a §).

Lausuntonne ehdotuksesta velallisen elatuksen varassa olevien henkilöiden huomioimiseen tulojen ulosmittauksessa (ehdotetut muutokset 4 luvun 48 ja 49 §:iin).

Lausuntonne ehdotuksesta poistaa vapaakuukausia koskevat säännökset sekä muuttaa ulosmittauksen rajoittamista koskevaa säännöstä. (Ehdotus muuttaa 4 luvun 51 § ja kumota 4 luvun 52 ja 53 §:t).

Lausuntonne työryhmän mietinnön jaksossa 5.1 esitetystä sekä oikeusministeriön muistiossa käsitellystä vaihtoehdosta, jossa velalliselle viran puolesta myönnettävät vapaakuukaudet säilytettäisiin osittain.

Lausuntonne ehdotetusta muutoksesta jatkuvan elatusavun perintää koskevaan säännökseen (ehdotettu muutos 4 luvun 54 §:ään).

Lausuntonne tulojen ulosmittaukseen ehdotettujen muutosten vaikutuksesta velallisten ja velkojien asemaan. Arvioitko ehdotetuilla muutoksilla olevan sellaisia vaikutuksia, joita mietinnössä ei ole tunnistettu?

Lausuntonne tulojen ulosmittaukseen ehdotettujen muutosten taloudellisista vaikutuksista sekä vaikutuksista palkan maksajien asemaan. Arvioitko ehdotetuilla muutoksilla olevan sellaisia vaikutuksia, joita mietinnössä ei ole tunnistettu?

Muut ulosottokaaren muutosehdotukset

Lausuntonne ehdotuksesta muuttaa velvollisuutta lähettää ulosmittauksen ennakoilmoitus toistuvaistulon ulosmittauksesta ja ehdotuksen arvioiduista vaikutuksista. (Ehdotetut muutokset 3 luvun 33 ja 34 §:iin)

Lausuntonne ehdotuksesta muuttaa luonnollisen henkilön rahavaroja koskevaa erottamisetua ja ehdotuksen arvioiduista vaikutuksista. (Ehdotettu muutos 4 luvun 21 §:n 1 momentin 6 kohtaan)

Lausuntonne ehdotuksesta lisätä lakiin velallisena olevan kuolinpesän rahavaroja koskeva erottamisetu ja ehdotuksen arvioiduista vaikutuksista. (Ehdotettu 4 luvun 21 §:n uusi 3 momentti)

Lausuntonne ehdotuksesta muuttaa velallisen maksusuunnitelman lakkauttamista koskevaa säännöstä ja ehdotuksen arvioiduista vaikutuksista. (Ehdotettu muutos 4 luvun 59 §:n 2 momenttiin)

Lausuntonne ehdotuksesta muuttaa velallisena olevalta kuolinpesältä ulosmitattujen varojen tilittämistä koskevaa säännöstä ja ehdotuksen arvioiduista vaikutuksista. (Ehdotettu muutos 6 luvun 16 §:n 1 momenttiin)

Sosiaaliturvaetuuksien ulosmittaus

Mietinnössä ehdotetaan muutettavaksi sosiaaliturvaetuuksien ulosmittausta siten, että ulosmittauskielto koskisi vain sellaisia etuuksia, jotka myönnetään eläke- tai sosiaalilainsäädännön nojalla tiettyyn tarkoitukseen. Muiden sosiaaliturvaetuuksien osalta

ulosmitattavuus määräytyisi yksinomaan sillä perusteella, ylittääkö etuuden määrä velallisen suojaosuuden määrän. Muutos toteutettaisiin poistamalla yksittäisiä etuuksia koskevat ulosmittauskiellot kutakin etuutta koskevasta laista. Työryhmän mietinnössä muutoksia ehdotetaan lakiin Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista (566/2005), lakiin lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta (1128/1996), lakiin takuueläkkeestä (703/2010), kansaneläkelakiin (568/2007), eläketukilakiin (1531/2016), opintotukilakiin (65/1994) ja työttömyysturvalakiin (1290/2002).

Lausuntonne työryhmän ehdotuksesta muuttaa sosiaaliturvaetuuksien ulosmittausta koskevaa lainsäädäntöä.

Lausuntonne työryhmän ehdotuksen vaikutuksista. Arvioitko sosiaaliturvaetuuksien ulosmittaukseen ehdotetuilla muutoksilla olevan sellaisia vaikutuksia, joita mietinnössä ei ole tunnistettu?

Henki- ja eläkevakuutusten ulosmittaus

Mietinnössä ehdotetaan muutettavaksi henki- ja eläkevakuutuksen ulosmittausta koskevaa ulosottokaaren 4 luvun 70 §:ää siten, että ulosottomiehellä olisi vastaava oikeus käynnistää ulosmitatun vakuutuksen takaisinosto ja hakea vakuutuskorvausta kuin velallisella itsellään on. Lisäksi mietinnössä ehdotetaan kumottavaksi vakuutuslainsäädännön 54 §, jossa rajoitetaan henkivakuutusten ja niihin rinnastettavien eläkevakuutusten ulosmittaamista silloin, kun vakuutuksessa vakuutettuna on vakuutuksenottaja tai hänen puolisonsa.

Lausuntonne ehdotetusta ulosottokaaren 4 luvun 70 §:n muutoksesta ja sen arvioiduista vaikutuksista. Arvioitko ehdotetulla muutoksella olevan sellaisia vaikutuksia, joita mietinnössä ei ole tunnistettu?

Lausuntonne ehdotetusta vakuutuslainsäädännön 54 §:n muutoksesta ja sen arvioiduista vaikutuksista. Arvioitko ehdotetulla muutoksella olevan sellaisia vaikutuksia, joita mietinnössä ei ole tunnistettu?

Varojen kohdentaminen saatavan osille

Hallitusohjelman mukaan tulojen ulosmittaukseen liittyvien muutosten rinnalla selvitetään varojen kohdentamista saatavan osille. Työryhmän mietinnön liitteenä on varojen kohdentamista koskeva muistio. Muistiossa työryhmä on arvioinut muutosehdotusta, jonka mukaan ulosottoon kertyneiden varojen kohdentamista muutettaisiin siten, että ulosottoon kertyneet varat kohdennettaisiin ensisijassa saatava pääomalle ja vasta sen jälkeen koroille ja kuluille.

Muut mietintöä koskevat huomiot

Lausunnonantajan muut huomiot työryhmän mietinnöstä, työryhmän varojen kohdentamista koskevasta muistiosta tai oikeusministeriön vapaakuukausia koskevasta muistiosta.

Aspelund Sofia
Oikeusministeriö

Vahtola Anu
Oikeusministeriö